

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 30.07.2021 r. – Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w W. stwierdził, że O. (...) jako pracownik u płatnika składek (...) I. B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 8.02.2021 r. do 30.04.2021 r.

W uzasadnieniu decyzji ZUS podniósł, że O. (...) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik przez płatnika (...) I. B. od 8.02.2021 r. do 30.04.2021 r. Ww. już po miesiącu od zgłoszenia tj. od 11.03 2021 r. rozpoczęła absencję chorobowa w związku z ciążą. Organ wskazał, iż w przedmiotowej sprawie świadczenie pracy w ramach umowy o pracę na stanowisku kucharza nie miało miejsca i stosunek pracy nie został nawiązany. Brak jest wystarczających dowodów świadczenia pracy a rozpoczęcie długotrwałej absencji chorobowej po miesiącu od nawiązania stosunku pracy, wskazuje, że podpisanie przedmiotowej umowy i zgłoszenie do ubezpieczeń w istocie nie miało na celu realizacji interesów płatnika z jednej strony i świadczenia pracy za wynagrodzeniem z drugiej, a jedynie uzyskanie przez O. (...) świadczeń finansowanych z FUS. Ponadto O. (...) dotychczas nie partycypowała w systemie ubezpieczeń społecznych przedmiotowe zgłoszenie było pierwszym zgłoszeniem w systemie ubezpieczeń społecznych. Natomiast świadczenia w postaci zasiłku chorobowego miały być uzyskane w bardzo krótkim czasie od zgłoszenia do ubezpieczeń, przez co koszty związane z uczestnictwem w powszechnym systemie ubezpieczeniowym, a ponoszone przez zgłoszoną do ubezpieczeń i płatnika były w sposób istotny ograniczone. Oceniając całokształt zebranych w sprawie materiałów organ stwierdził, że zgłoszenie O. (...) do ubezpieczeń z tytułu zatrudnienia u płatnika było pozorną czynnością prawną o jakiej mowa w art. 83 § 1 kc mającą umożliwić ww. uzyskanie korzyści materialnych w postaci świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W związku z tym organ uznał, że zgodnie 58 § 2 kc w zw z art. 300 kp, zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nosi wszelkie znamiona świadomego, celowego i zorganizowanego działania, którego celem było uzyskanie w sposób nieuprawniony, nienależnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego, przez co były one sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i nieważne. Wobec tego wyłączenie O. (...) z ubezpieczeń społecznych z tytułu zgłoszenia przez (...) I. B. na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych było w pełni uzasadnione.

/decyzja w aktach ZUS k. nienumerowane/

Odwołane od powyższej decyzji w dniu 16.08.2021 r. wniosła O. (...) domagając się jej zmiany i uznania, iż w okresie od dnia 8.02.2021 r. do 30.04.2021 r. podlegała ubezpieczeniom jako pracownik. W uzasadnieniu wskazanego stanowiska podniosła, iż praca na warunkach określonych w art. 22 kp na rzecz pracodawcy (...) w S. była przez nią na stanowisku kucharki kelnerki faktycznie wykonywana. Skarżąca podniosła, iż w chwili zawarcia umowy nie miała świadomości ciąży a o tej dowiedziała się dopiero w szpitalu.

/ odwołanie k. 3-4/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację podniesioną w zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 8/

W piśmie z dnia 15.10.2021 r. wnioskodawczy podtrzymała swoje dotychczasowe stanowisko procesowe.

/ pismo k. 17/

Na rozprawie w dniu 13.09.2022 pełnomocnik zainteresowanej matka I. A. B. przyłączyła się do odwołania wnioskodawczyni.

/ stanowisko procesowe zainteresowanej protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 r. 00:04:41-00:04:57/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawczyni O. (...) z domu Z. jest obywatelką Ukrainy. Z wykształcenia jest kucharzem. Posiada doświadczenie zawodowe w tym przedmiocie- w tym charakterze pracowała w Ukrainie.

/ zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57 00:21:33/

Zainteresowany płatnik I. B. prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...) od 1.01.2017 r., przedmiotem której jest prowadzenie restauracji i innych stałych placówek gastronomicznych. Przy wykonywaniu działalności upoważnioną do wykonywania wszystkich czynności w imieniu zainteresowanej jest jej matka A. B..

/ bezsporne, wypis z (...) w aktach ZUS k. nienumerowane, pełnomocnictwo notarialne k. 56-57/

Płatnik zatrudnia/ zatrudniał następujących pracowników:

- J. B. w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie 01.01.2017 r. do 02.03.2022 r. na stanowisku kucharz ostatnio z wynagrodzeniem 3010 zł brutto miesięcznie. Stosunek pracy z ww. ustał na podstawie art. 30 § 1 pkt 3 w zw. z art. 53 § 1 pkt 1 lit b w związku z przejściem na rentę z tytułu niezdolności do pracy.

- J. M. na ¼ etatu na stanowisku kelner sprzedawca w okresie od 1.01.2017 r. do nadal z wynagrodzeniem 562,50 zł brutto.

- A. Z. na 1/6 etatu w okresie 02.11.2018 r. do 31.12.2019 r., na ¼ etatu od 1.01.2020 r. do 13.03.2020 r. i od 1.07.2020 r. do 01.05.2021 r. na stanowisku kelner sprzedawca ostatnio z wynagrodzeniem 650 zł brutto miesięcznie,

- E. D. w pełnym etacie na czas nieokreślony w okresie od 10.06.2019 r. na stanowisku kelner sprzedawca z wynagrodzeniem 2250 brutto,

- K. B. w okresie od 1.01.2017 r. do 27.10.2020 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kelner sprzedawca z wynagrodzeniem 2250 zł, w okresie od 1.06.2021 r. do 31.12.2021 r. na ½ etatu na stanowisku kelner sprzedawca za wynagrodzeniem 1400 zł i od dnia 1.01.2022 r. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kelner sprzedawca z wynagrodzeniem 3010 zł miesięcznie brutto.

- E. M. od 1.10.2020 r. do 30.11.2020 r. na ¼ etatu na stanowisku kelner sprzedawca z wynagrodzeniem 650 zł miesięcznie, od 1.05.2021 r. do 31.05.2021 r. na ½ etatu na stanowisku kelner –sprzedawca z wynagrodzeniem 1400 zł miesięcznie,

- J. K. w wymiarze ½ etatu od 10.06.2021 r. do 31.06.2022 r. ostatnio z wynagrodzeniem 1505 zł brutto miesięcznie i w okresie od 1.07.2022 r. na czas nieokreślony z wynagrodzeniem 3010 zł miesięcznie brutto na stanowisku kelner sprzedawca,

- P. W. na stanowisku kelner sprzedawca od 18.06.2021 r. do 31.12.2021 r. na ½ etatu z wynagrodzeniem 1400 zł miesięcznie brutto, od 1.01.2022 r. do 30.06.2022 r. na ¼ etatu z wynagrodzeniem 752, 50 zł miesięcznie brutto, i od 1.07.2022 r. ponownie na ½ etatu z wynagrodzeniem 1505 zł miesięcznie brutto.

- A. M. od 1.01.2021 r. do 30.06.2021 r. na stanowisku magazynier w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 2800 brutto miesięcznie.

/ dokumentacja osobowa J. B. k. 83 -103, dokumentacja osobowa J. M. k. 104-107, dokumentacja osobowa Z. A. k. 108-124, dokumentacja osobowa E. D. k. 124-126, dokumentacja osobowa K. B. k. 127-135 dokumentacja osobowa E. M. k. 136 -150, dokumentacja osobowa K. J. k. 151-155 dokumentacja osobowa W. P. k. 156 -161, dokumentacja osobowa A. M. k. 162-167/

Wnioskodawczyni starała się o pracę w charakterze kucharza kelnera w restauracji (...) w S. już w lipcu 2020 r. Wówczas (29.07.2020 r) otrzymała skierowanie na profilaktyczne badania lekarskie, które wykonała już 20.08.2020 r. Wtedy jednak ze względów osobistych – konieczność sprawowania opieki nad synem i związaną z tym konieczność powrotu do domu zatrudnienia tego nie podjęła.

/ skierowanie na badania lekarskie k. 18 , zaświadczenie lekarskie k. 19 nadto wskazane dokumenty w aktach ZUS k. nienumerowane, dokumentacja związana ze zgodą na powierzenie wykonywania pracy cudzoziemcowi k. 63 zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57 00:21:33 zeznania świadka J. B. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:57:21 -01:05:04/

W listopadzie 2020 r. wnioskodawczyni wyszła za mąż. Po tym sprowadziła do Polski swoje dziecko i starała się podjąć pracę.

/zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57 00:21:33 zeznania świadka J. B. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:57:21 -01:05:04/

Dodatkowo płatnik oczekiwał na udzielenie pozwolenia na pracę wnioskodawczyni.

/ bezsporne dokumentacja k. 65-68/

Z dniem 8.02.2021 r. strony tj. I. B. (...) w W. reprezentowana przez A. B. i O. (...) zawarły umowę o pracę na czas określony na okres od 8.02.2021 r. do 30.04.2020 r. na stanowisku kucharz w pełnym wymiarze czasu pracy z wynagrodzeniem 2800 zł brutto miesięcznie.

/ umowa o pracę w aktach ZUS k. nienumerowane oraz w aktach sprawy k. 74/

Zawarcie wskazanej umowy poprzedzał tygodniowy okres próbny, w którym wnioskodawczyni przyglądała się pracy na kuchni w restauracji płatnika w S. sporadycznie pomagała w niektórych czynnościach. Wówczas wnioskodawczyni nie miała żadnych stałych godzin pracy – przychodziła na 2-3 godziny.

/zeznania wnioskodawczyni protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57 00:21:33 zeznania świadka J. M. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:39:35-00:57:21, zeznania świadka J. B. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:57:21 -01:05:04/

W dniu 9.02.2021 r. tj. płatnik złożył za O. (...) jako pracownika dokument zgłoszeniowy (...) z datą zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu zatrudnienia od 8.02.2021 r.

/ bezsporne, dokument zgłoszenia do ubezpieczeń k. 71/

Przed przedmiotowym zgłoszeniem do ubezpieczeń społecznych wnioskodawczyni nie miała tytułu do ubezpieczeń społecznych w związku z zatrudnieniem w Polsce.

/ bezsporne/

W świetle pisemnego zakresu obowiązków do zadań O. (...) na stanowisku K. w okresie zatrudnienia należało:

- przygotowanie potraw,
- ustalanie karty dań,
- wybór naczyń do podawania dań wybór sprzętów do przygotowania dań,
- nadzór nad jakością zamówionej żywności,

- dopilnowanie racjonalnego zarządzania składnikami,
- dopilnowanie przestrzegania przepisów BHP w kuchni,
- rozdzielanie prac pomocnikom pracującym w kuchni,
- ustalenie estetycznych sposobów podawania potraw,
- dopilnowanie porządku i przestrzegania zasad higieny w kuchni,
- wydawanie poleceń osobom odpowiedzialnym za przygotowanie produktów do gotowania,
- nadzorowanie świeżości używanych składników spożywczych,
- ustalanie wzorca doprawiania i czasu przygotowania występujących w karcie dań potraw,
- dbanie o odpowiednie czyszczenie, przechowywanie i ewentualną wymianę przyrządów używanych w kuchni,
- udzielanie informacji gościom na temat składników używanych w potrawach oraz odpowiadanie na ewentualne zarzuty i skargi,
- znajomość zasad dotyczących żywienia i wcielanie ich w przygotowywane potrawy.

/ pisemny zakres obowiązków w aktach ZUS k nienumerowane/

W ramach podjętych obowiązków wnioskodawczynie pracowała jako kucharka w wymiarze 8 godzin dziennie. Miała wolne w niedzielę. Za pracę w sobotę mogła wziąć wolny poniedziałek. Przygotowywała łosiosa pieczonego w cieście, tosty z awokado, kaczkę w sosie pomarańczowym, zupę łososiową rosół pomidorową. Dania na niedziele były przez nią przygotowywane i w połowie kończone w niedzielę przez kelnerki. Na kuchni częściowo pracowała też A. B., która przyuczała ją do pracy. Pracę wnioskodawczynie wykonywała pod jej nadzorem. W okresie pandemii i częściowego zamknięcia lokali ubezpieczona przygotowywała dania na wynos, które klienci zamawiali telefonicznie zarówno zupy jak i dania główne kanapki, ciastka, kawę, herbatę. Wnioskodawczynie nie zajmowała się obsługą kawiarni, w której pracowały kelnerki na 1/2 lub 1/4 etatu. Tam pomagała jedynie doraźnie.

/zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57 00:21:33 zeznania świadka J. M. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:39:35-00:57:21, zeznania świadka J. B. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:57:21 -01:05:04/

Wynagrodzenie za pracę było przekazywane wnioskodawczynie w formie gotówki.

/szczegółowe listy płac za okres od lutego do kwietnia 2021 r. w aktach ZUS k. nienumerowane/

Płatnik utworzył dokumentację pracowniczą dotyczącą ubezpieczonej, w której m.in. znalazły się następujące dokumenty: umowa o pracę, kwestionariusz osobowy dla osoby ubiegającej się o zatrudnienie, pisemny zakres obowiązków, karta szkolenia wstępnego w dziedzinie BHP z 8.02.2021 z ramowym programem szkolenia instruktazu ogólnego i ramowym programem instruktazu stanowiskowego, orzeczenie lekarskie z dnia 20.08.2020 r., wnioski o wypłatę wynagrodzenia do rak własnych, oświadczenie pracownika dla celów obliczania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, szczegółowe listy płac za okres od lutego do kwietnia 2021 r. oświadczenie pracownika o zapoznaniu się z oceną ryzyka zawodowego, świadectwo pracy.

/ dokumenty w aktach ZUS k. nienumerowane nadto dokumentacja osobowa k. 69-74 /

W okresie od 11.03.2021 r. do 15.03.2021 r. wnioskodawczynie była hospitalizowana w Wojewódzkim Szpitalu (...) w S. z podejrzeniem ciąży pozamacicznej. Po wykonaniu badań stwierdzono ciążę wczesną wewnątrzmaciczną.

Wnioskodawczynie zgłosiła się do szpitala po skierowaniu od swojego lekarza ginekologa J. F., do którego stawiała się na wizytę w dniu 11.03.2021 r. z uwagi na silne bóle brzucha. Wówczas była w 2-3 tygodniu ciąży jej początek można by określić na 24,25,26 lutego 2021 r.

/ karta informacyjna z leczenia szpitalnego i zaświadczenie lekarskie koperta k. 7 nadto wskazany wypis k. 44, dokumentacja medyczna k. 168-172, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57- 00:21:33, zeznania świadka J. F. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:28:27-00:38:22/

W karcie ciąży wnioskodawczynie i jej dokumentacji medycznej jako datę ostatniej miesiączki wskazano 28.01.2021 r. Kartę ciąży założono w dniu badania 19.04.2021 r.

/ ksero karty ciąży k. 45-46 dokumentacja medyczna k. 168-172/

Od dnia 11.03.2021 r. wnioskodawczynie stała się niezdolna do pracy z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży.

/ karta informacyjna z leczenia szpitalnego i zaświadczenie lekarskie koperta k. 7 nadto wskazany wypis k. 44 ksero karty ciąży k. 45-46,. Dokumentacja medyczna koperta k. 51 dokumentacja medyczna k. 168-172, zeznania świadka J. F. protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 00:28:27-00:38:22/

W dniu 22.11.2021 r. wnioskodawczynie urodziła dziecko.

/bezsporne, dokumentacja medyczna k. 168-172, zeznania wnioskodawczynie protokół z rozprawy z dnia 13.09.2022 01:19:16 -01:20:28 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami 00:04:57- 00:21:33/

Wnioskodawczynie nie powróciła do pracy u płatnika stosunek pracy ustał z upływem okresu na jaki zawarto umowę w dniu 30.04.2021 r..

/ bezsporne – świadectwo pracy k. 69/

Po rozwiązaniu stosunku pracy z wnioskodawczynią w jej miejsce płatnik zatrudnił w okresie 01.05.2021 do 30.06.2022 r. w pełnym wymiarze czasu pracy D. K. na stanowisku pomoc kuchenna/ kucharz za wynagrodzeniem 2800 zł a od 1.02.2022 r. z wynagrodzeniem 3010 zł brutto miesięcznie.

/ dokumentacja osobowa D. K. k. 76-82/

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach organu rentowego i załączonych do akt sprawy, a także w oparciu o zeznania wnioskodawczynie i świadków, które ze sobą wzajemnie korespondowały i nie zostały skutecznie podważone przez organ rentowy.

Sąd uznał, iż zarówno zeznania wnioskodawczynie jak i przesłuchanych w procesie świadków są spójne, konsekwentne i logiczne. Z zeznań tych wynika wprost czym w spornym okresie na podstawie zawartej umowy zajmowała się wnioskodawczynie, jakie miała obowiązki jak była kontrolowana i rozliczana z ich wykonywania. Nie budzą również zastrzeżeń Sądu okoliczności jakie legły u podstaw zatrudnienia O. (...), która już wcześniej starała się o zatrudnienie u płatnika ani potrzeba jej zatrudnienia wynikająca z długotrwałej niezdolności do pracy poprzedniej kucharki. Znamiennym jest również, iż w miejsce wnioskodawczynie po rozwiązaniu stosunku pracy płatnik zatrudnił klejonego pracownika na analogicznych warunkach.

Sąd przy tym nie traci z pola widzenia, iż w świetle przedstawionych w procesie: dokumentacji medycznej wnioskodawczynie oraz zeznań świadka lekarza ginekologa J. F. leczącego ubezpieczoną i prowadzącego jej ciążę wnioskodawczynie w chwili zawarcia umowy o pracę w ciąży nie była. Ponadto nawet gdyby dojsz do wniosków przeciwnych – do czego nie ma uzasadnionych podstaw, lub gdyby nawet przyjąć, iż wnioskodawczynie świadomie ciążę planowała - o czym jeszcze będzie mowa, prawo nie zabrania nawiązywania stosunków dających tytuł do

ubezpieczenia z kobietami w ciąży. Istotnym dla ustalenia jego istnienia jest bowiem tylko fakt czy umowa stanowiąca tytuł ubezpieczenia była faktycznie realizowana.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2022 r. poz. 1009 t.j.), obowiązkowym ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, chorobowym i wypadkowym – podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami w okresie od nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Zgodnie z art. 9 ust. 4 w/w ustawy, osoby, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1, 3 i 22, mające ustalone prawo do emerytury lub renty podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.

W myśl art. 36 ust. 1 w/w ustawy, każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych.

Ustęp 2 stanowi, że obowiązek zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych osób określonych w art. 6 ust. 1 pkt 1 (pracowników), należy do płatnika składek.

W myśl ustępu 11 w/w przepisu, każda osoba, w stosunku do której wygasł tytuł do ubezpieczeń społecznych, podlega wyrejestrowaniu z tych ubezpieczeń. Zgłoszenie wyrejestrowania płatnik składek jest zobowiązany złożyć w terminie 7 dni od daty zaistnienia tego faktu.

Zgodnie z treścią art. 17 ust. 1, składki na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe za ubezpieczonych, o których mowa w art. 16 ust. 1 (za pracowników), obliczają, rozliczają i przekazują co miesiąc do Zakładu w całości płatnicy składek.

W niniejszej sprawie organ rentowy podważał skuteczność umowy o pracę zawartej między ubezpieczoną a płatnikiem składek, wskazując na jej pozorny charakter.

Należy wskazać, że organ rentowy ma prawo do badania a także kwestionowania podstaw ubezpieczenia w tym umów o pracę, ponieważ rodzą one skutki w dziedzinie ubezpieczeń społecznych.

Jednak w takiej sytuacji to na organie rentowym spoczywa obowiązek udowodnienia pozorności umowy lub jej sprzeczności z zasadami współżycia społecznego, w myśl art. 6 k.c. Stanowisko takiej zajął także Sąd Najwyższy np. w wyroku z dnia 15 lutego 2007 r., I UK 269/06, OSNP 2008 nr 5-6, poz. 78 oraz w wyroku z dnia 24 sierpnia 2010 r. I UK 74/10, w którym stwierdził, iż:

„1. Na organie rentowym, który przyjął zgłoszenie do ubezpieczenia pracowniczego i nie kwestionował tytułu tego zgłoszenia oraz przyjmował składki, spoczywa ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli.

2. Podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 ustawy z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa umowę o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.” (LEX nr 653664)

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy w żaden sposób nie udowodnił, iż zakwestionowana przez niego umowa o pracę miała charakter pozorny a strony zmierzały wyłącznie w celu nabycia prawa do wypłaty świadczeń z ubezpieczeń społecznych, o których mowa w ustawie z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, co zarzucał stronom umowy o pracę. Pełnomocnik reprezentujący ZUS nie zgłosił,

w toku procesu, żadnych wniosków dowodowych, za pomocą których w sposób przekonywujący, merytorycznie wykazałby pozorną zawartą między stronami umowy. Sąd ocenił zatem zasadność decyzji w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy, który okazał się wystarczający do wydania orzeczenia.

Wskazać należy, że ingerencja sądu w kierunku przejęcia od strony inicjatywy dowodowej mogłaby się spotkać ze skutecznie podniesionym przez drugą stronę słusznym zarzutem naruszenia zasady bezstronności. Faktem jest, że postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wiąże się z pewnymi odrębnościami również w tej sferze, jednakże Sąd nie może zastępować działaniem z urzędu strony procesowej tym bardziej wówczas, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego- por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 marca 2013 r. III AUa 1011/12 LEX nr 1298879.

Strona, która nie przytoczyła wystarczających dowodów na poparcie swoich twierdzeń, ponosi ryzyko niekorzystnego dla siebie rozstrzygnięcia, o ile ciężar dowodu, co do tych okoliczności na niej spoczywał, a Sąd musi wyciągnąć ujemne konsekwencje z braku udowodnienia faktów przytoczonych na uzasadnienie żądań lub zarzutów – por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 28 lutego 2013 r. I ACa 613/12 LEX nr 1294695.

Stosownie do treści art. 22 §1 kp, przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem.

Do cech pojęciowych pracy stanowiącej przedmiot zobowiązania pracownika w ramach stosunku pracy należą osobiste i odpłatne jej wykonywanie w warunkach podporządkowania. Zgodnie ze stanowiskiem judykatury stosunek ubezpieczeniowy jest następczy wobec stosunku pracy i powstaje tylko wówczas, gdy stosunek pracy jest realizowany. Jeżeli stosunek pracy nie powstał bądź też nie jest realizowany, wówczas nie powstaje stosunek ubezpieczeniowy, nawet jeśli jest odprowadzana składka na ubezpieczenie społeczne (wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 17 stycznia 2006 roku III AUa 433/2005, Wspólnota (...)). Podleganie pracowniczemu tytułowi ubezpieczenia społecznego jest uwarunkowane nie tyle opłacaniem składek ubezpieczeniowych, ile legitymowaniem się statusem pracownika rzeczywiście świadczącego pracę w ramach ważnego stosunku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2005 roku o sygn. akt II UK 43/05, OSNAPiUS rok 2006/15 – 16/251).

W przedmiotowej sprawie organ rentowy stanął na stanowisku, iż umowa o pracę z dnia 8 lutego 2021 zawarta między ubezpieczoną, a płatnikiem składek, jest nieważna, bowiem została zawarta dla pozoru.

Zgodnie z art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozoru.

Z czynnością prawną pozorną mamy do czynienia wówczas, gdy występują, łącznie, następujące warunki: oświadczenie woli musi być złożone tylko dla pozoru, oświadczenie woli musi być złożone drugiej stronie, adresat oświadczenia woli musi zgadzać się na dokonanie czynności prawnej jedynie dla pozoru, czyli być aktywnym uczestnikiem stanu pozorności. Pierwsza i zasadnicza cecha czynności pozornej wyraża się brakiem zamiaru wywołania skutków prawnych, jakie prawo łączy z tego typu i treścią złożonego oświadczenia. Jest to zatem z góry świadoma sprzeczność między oświadczonymi a prawdziwymi zamiarami stron, czyli upozorowanie stron na zewnątrz i wytworzenie przeświadczenia dla określonego kręgu (otoczenia), nie wyłączając organów władzy publicznej, że czynność o określonej treści została skutecznie dokonana. Jednakże zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wyrażonym w wyroku z 14 marca 2001 roku (sygn. akt III UKN 258/00, opubl. OSNAP 2002/21/527), nie można przyjąć pozorności oświadczeń woli o zawarciu umowy o pracę, gdy pracownik podjął pracę i ją wykonywał, a pracodawca świadczenie to przyjmował. Nie wyklucza to rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p.).

O czynności prawnej mającej na celu obejście ustawy można mówić wówczas, gdy czynność taka pozwala na uniknięcie zakazów, nakazów lub obciążeń wynikających z przepisu ustawy i tylko z takim zamiarem została dokonana. Nie jest natomiast obejściem prawa dokonanie czynności prawnej w celu osiągnięcia skutków, jakie ustawa wiąże z tą czynnością prawną. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych wiąże

obowiązek ubezpieczenia emerytalno-rentowego, chorobowego i wypadkowego, podjęcie zatrudnienia w celu objęcia ubezpieczeniem i ewentualnego korzystania ze świadczeń z tego ubezpieczenia nie może być kwalifikowane jako obejście prawa.

W sytuacji, gdy wolą stron zawierających umowę było faktyczne nawiązanie stosunku pracy i doszło do świadczenia pracy za wynagrodzeniem, sama świadomość jednej ze stron umowy, a nawet obu stron, co do wystąpienia w przyszłości zdarzenia uprawniającego do świadczeń z ubezpieczenia społecznego, nie daje podstawy do uznania, że umowa miała na celu obejście prawa (wyrok SN z dnia 2 lipca 2008 roku, sygn. akt II UK 334/07, opubl. L.).

Sąd Okręgowy w Łodzi podziela również pogląd Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 25 stycznia 2005 roku, II UK 141/04, OSNP 2005/15/235), w którym to SN stwierdza, iż stronom umowy o pracę, na podstawie której rzeczywiście były wykonywane obowiązki i prawa płynące z tej umowy, nie można przypisać działania w celu obejścia ustawy (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.).

Nadto ponownie wspomnieć należy, iż w niniejszej sprawie to na organie rentowym spoczywał ciężar dowodu, że strony umowy o pracę złożyły fikcyjne oświadczenia woli, a więc, że nie miały zamiaru wywołania żadnych skutków prawnych, gdyż pracownik nie podjął wykonywania pracy, a pracodawca świadczenia tego nie przyjmował. Z tych bowiem faktów organ rentowy wywodzi skutki prawne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 roku, I UK 269/2006, LEX nr 328015).

Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 24 lutego 2010 roku w sprawie o sygn. akt II UK 204/09 (lex nr 590241), iż o tym czy strony istotnie nawiązały stosunek pracy stanowiący tytuł ubezpieczeń społecznych nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Istotne więc jest, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych.

W uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 maja 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 43/10 (Lex nr 619658) można wyczytać, że umowa o pracę jest zawarta dla pozorów, a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. Skoro z zawarciem umowy o pracę ustawa z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku, Nr 205, poz. 1585 ze zm.) wiąże obowiązek ubezpieczenia emerytalnego i rentowych oraz wypadkowego i chorobowego, to podjęcie zatrudnienia w celu objęcia tymi ubezpieczeniami i ewentualnie korzystania z przewidzianych nimi świadczeń nie jest obejściem prawa.

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2010 roku w sprawie o sygn. akt I UK 74/10 (Lex numer 653664) stwierdzono zaś, że podstawą ubezpieczenia społecznego jest rzeczywiste zatrudnienie, a nie sama umowa o pracę (art. 22 k.p., art. 6 ust. 1 pkt 1 i art. 13 pkt 1 w/w ustawy). Umowa o pracę nie jest czynnością wyłącznie kauzalną, gdyż w zatrudnieniu pracowniczym chodzi o wykonywanie pracy. Brak pracy podważa sens istnienia umowy o pracę. Innymi słowy jej formalna strona, nawet połączona ze zgłoszeniem do ubezpieczenia społecznego, nie stanowi podstawy takiego ubezpieczenia.

Z powyższego jednoznacznie wynika, że motywacja skłaniająca do zawarcia umowy o pracę nie ma znaczenia dla jej ważności przy tym wszak założeniu, że nastąpiło rzeczywiste jej świadczenie zgodnie z warunkami określonymi w art. 22 § 1 k.p. Tym samym nie można byłoby czynić odwołującej zarzutów, że zawarła umowę o pracę jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych, pod tym wszakże warunkiem, że na podstawie kwestionowanej umowy realizowałaby zatrudnienie o cechach pracowniczych.

Mając na uwadze dotychczas poczynione rozważania prawne należy podkreślić, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w celu dokonania kontroli prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego musiał zatem badać, czy

pomiędzy ubezpieczoną a płatnikiem składek w spornym okresie od 8.02.2021 r. do 30.04.2021 r. istotnie doszło do nawiązania i realizacji stosunku pracy w warunkach określonych w art. 22 § 1 k.p.

W tej sytuacji do Sądu należało przeprowadzenie oceny, czy analizowany stosunek prawny nosił konstytutywne cechy stosunku pracy.

W tym celu Sąd zbadał, czy odwołująca się osobiście świadczyła pracę podporządkowaną pracodawcy (pod kierownictwem pracodawcy) w sposób ciągły, odpłatny, na rzecz i ryzyko pracodawcy. Dokonanie powyższego ustalenia miało bowiem znaczenie dla objęcia wnioskodawczyni obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi: emerytalnym, rentowymi, chorobowym oraz wypadkowym z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę.

Zdaniem Sądu analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego prowadzi do wniosku, że ubezpieczona na rzecz płatnika składek w spornym okresie wykonywała umówioną pracę kucharki przygotowując posiłki dania pod nadzorem działającej w imieniu płatnika A. B..

Zeznania zarówno wnioskodawczy jak i świadków niepodważone przez organ rentowy jednoznacznie wskazują, że ubezpieczona wykonywała czynności związane z prowadzeniem kuchni dla restauracji w tym przygotowywaniem posiłków na wynos. Przy czym czynności te wnioskodawczyni wykonywała pod kontrolą A. B. bezpośrednio w kuchni restauracji, zgodnie z wytycznymi pracodawcy, w ustalonym czasie pracy i na ryzyko płatniczki, za co otrzymywała wynagrodzenie.

W sprawie niniejszej zostały stwierdzone omówione powyżej elementy świadczące o tym, iż ubezpieczona wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę i łączył ją z płatnikiem stosunek pracy. Zeznania wszystkich przesłuchanych w procesie świadków jak i wnioskodawczyni, potwierdzają że ubezpieczona w spornym okresie wykonywała swoje obowiązki. Tym samym stałe i osobiste wykonywanie pracy przez O. (...) nie budzi zastrzeżeń.

Zostało też wykazane, co jest elementarnym i podstawowym składnikiem stosunku pracy, podporządkowanie wnioskodawczyni poleceniom pracodawcy. Ustawodawca zastrzegł w przepisie art. 22 § 1 k.p., że pracownik wykonuje pracę pod kierownictwem pracodawcy, przy czym nie zdefiniował tej cechy zatrudnienia. W literaturze przedmiotu wyinterpretowano, że kierownictwo pracodawcy przejawia się w poleceniach, podporządkowaniu organizacyjnym oraz podporządkowaniu represywnym i dystrybucywnym. Powyższe niewątpliwie miało miejsce na gruncie rozpatrywanego przypadku. Przede wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy potwierdza, że płatnik składek kierował pracą ubezpieczonej gdyż decydował o czasie pracy i miejscu wykonywania czynności a także zadaniach do wykonania.

Płatnik oczekiwał od pracownika obecności i rzetelnego wykonywania pracy co miało wspomóc A. B. w prowadzeniu kuchni wobec długotrwałej choroby poprzedniej kucharki. Jest to istotne, jeżeli uwzględni się, że zatrudnienie pracownicze odwołuje się do staranności, a nie rezultatu. Zatrudnienie wnioskodawczyni było oparte na rzeczywistej potrzebie pracodawcy wynikającej z warunków prowadzenia działalności .

Podkreślić należy też, iż praca świadczona przez wnioskodawczynię była wykonywana na ryzyko płatniczki. To ona ponosił ryzyko osobowe i ekonomiczne związane z brakiem należytej obsady pracowniczej, wykonaniem zamówień składanych w okresie pandemii na wynos i kosztami z tym związanymi. W związku z nieobecnością powódki, A. B. musiała przejąć całokształt jej obowiązków a płatnik zmuszony był do poszukiwania innych pracowników w jej miejsce. Po rozwiązaniu stosunku pracy z powódką zatrudnił kolejną osobę w charakterze kucharza za takim samym wynagrodzeniem co zaoferowane wnioskodawczyni. Zatrudnienie ubezpieczonej było więc także gospodarczo i ekonomicznie uzasadnione. Z powyższych względów, Sąd Okręgowy uznał, że strony były związane umową o pracę, gdyż sporny stosunek prawny nosił konstytutywne cechy umowy o pracę, wynikające z art. 22 § 1 k.p.

Natomiast z uzyskaniem przez O. (...) statusu pracownika wiązał się skutek w postaci nabycia przez nią uprawnień do świadczeń ubezpieczenia społecznego. Skutek ten nie został wywołany działaniem niezgodnym z przepisami obowiązującego prawa, ale wynika z obowiązującego systemu prawnego. W ocenie Sądu, z zebranego w sprawie

materiału dowodowego wynika, iż umowa o pracę zawarta przez płatnika z O. (...) była realizowana. O. (...) wykonywała pracę na podstawie umowy o pracę, a płatnik pracę przyjmował. Podkreślić należy, że z żadnego z dowodów nie wynika, że wolą wnioskodawczyni nie było świadczenie pracy, a jedynie stworzenie pozorów jej wykonywania, w celu uzyskania w przyszłości świadczeń z ubezpieczenia społecznego w postaci zasiłku chorobowego czy świadczeń związanych z macierzyństwem. Fakt, że wnioskodawczyni wkrótce po rozpoczęciu pracy stała się niezdolna z powodu choroby przypadającej w okresie ciąży a potem korzystała z zasiłku macierzyńskiego - sam w sobie nie może stanowić podstawy uznania zatrudnienia za pozorne, jeżeli umowa o pracę jest faktycznie realizowana, a tak było w rozpatrywanej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, iż uznał, że wnioskodawczyni z tytułu zatrudnienia u płatnika (...) I. B. podlega ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie tj. od 8.02.2021 r. do 30.04.2021 r.

ZARZĄDZENIE;

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi ZUS -PI.

20 X 2022 roku.